

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-003-01/2014

P/14/022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**(tekst jednolity z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej)**

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/022 – System egzaminów zewnętrznych w oświacie.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Maciej Sterczała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87767z 21 listopada 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu (dalej: OKE lub Komisja) ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zofia Hryhorowicz, Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie podejmowane przez Komisję, w okresie objętym kontrolą (2009-2013), działania w zakresie sposobu wykorzystania egzaminów zewnętrznych w celu podnoszenia jakości nauczania¹ i współpracy z kuratorami oświaty oraz negatywnie, nieprzestrzeganie przez OKE przepisów dotyczących prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz unieważniania egzaminów z powodu niesamodzielnego wykonania zadań egzaminacyjnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując powyższą ocenę, NIK uwzględniła w szczególności:

- formułowanie przez OKE wniosków na podstawie analizy wyników egzaminów zewnętrznych,
- realizację przez OKE zadań wynikających z treści porozumień dotyczących przeprowadzania egzaminów zewnętrznych zawartych z kuratorami oświaty,
- efekty współpracy OKE z kuratorami oświaty w zakresie wykorzystywania przez nich analiz wyników egzaminów zewnętrznych,
- podejmowanie przez Komisję działań w celu doskonalenia umiejętności pracowników urzędów organów prowadzących szkoły w zakresie analizy i wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- wydania decyzji o wpisie do ewidencji egzaminatorów, pomimo niedołączenia przez nauczycieli do wniosków o wpis, aktualnych oświadczeń o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2-4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela² (Karta Nauczyciela),
- naruszenia przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³ (KPA) w trakcie postępowań dotyczących skreślenia z urzędu egzaminatorów wpisanych do prowadzonej przez OKE ewidencji oraz zamieszczenia w decyzjach o skreśleniu z urzędu egzaminatora z ewidencji, niewłaściwej podstawy prawnej,
- unieważniania egzaminów uczniom, których prace egzaminacyjne zawierały zapisy identyczne lub podobne do zapisów w innych pracach, bez stwierdzenia, który

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2014 r., poz. 191

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 267

z uczniów niesamodzielnie wykonał zadania egzaminacyjne wykazujące cechy podobieństwa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja przez OKE zadań związanych z unieważnianiem egzaminów zewnętrznych i prowadzeniem ewidencji egzaminatorów

Opis stanu
faktycznego

1.1. Komisja posiadała obowiązującą od 3 października 2007 r. procedurę postępowania związanego z unieważnianiem prac egzaminacyjnych uczniów i absolwentów przystępujących do sprawdzianów i egzaminów⁴, która była zgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁵ (rozporządzenie w sprawie oceniania).

W obowiązującej w Komisji procedurze unieważniania prac egzaminacyjnych wyodrębniono regulacje dotyczące przypadków, o których mowa w § 47 ust. 2, § 99 ust. 2, § 138 ust. 2, § 146 ust. 1, 3 i 4 rozporządzenia w sprawie oceniania. Postanowienia dotyczące podejrzenia niesamodzielności wykonywania przez zdających zadań, przewidywały m.in. pisemne zgłoszenie takiego faktu przez egzaminatorów przewodniczącemu zespołu egzaminatorów, poinformowanie o podejrzeniu niesamodzielności koordynatora sprawdzianu lub egzaminu, zbadanie arkuszy egzaminacyjnych przez koordynatora, pracowników merytorycznych Komisji lub zatrudnionych ekspertów zewnętrznych, przeprowadzenia przez Dyrektora OKE postępowania wyjaśniającego oraz uzyskanie zgody na unieważnienie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE).

(dowód: akta kontroli str. 899-903)

W obowiązujących w OKE w badanym okresie „Zasadach i procedurach postępowania związanych z unieważnianiem prac egzaminacyjnych uczniów i absolwentów przystępujących do sprawdzianu i egzaminów przeprowadzanych przez OKE w Poznaniu”, w przypadku postępowań dotyczących unieważnienia prac na podstawie § 47 ust. 2, § 99 ust. 2 i § 138 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania, nie uwzględniono terminów: zgłoszenia przez egzaminatora przewodniczącemu zespołu egzaminatorów, podejrzenia o niesamodzielność rozwiązania przez zdającego zadań, poinformowania przez przewodniczącego zespołu egzaminatorów koordynatora sprawdzianu lub egzaminu o podejrzeniu niesamodzielności, sporządzenia i przekazania przez koordynatora protokołu ustaleń dotyczących podejrzenia o niesamodzielność, który podlega przekazaniu kierownikowi wydziału oraz przedłożenia przez kierownika wydziału Dyrektorowi OKE dokumentacji dotyczącej podejrzenia o niesamodzielność.

(dowód: akta kontroli str. 899-903)

W złożonych wyjaśnieniach, Dyrektor OKE podała m.in., że terminy te są wskazywane przez obowiązujące przepisy prawa. Wszystkie bowiem działania wyjaśniające wraz z ostatecznym stanowiskiem muszą zostać zamknięte pomiędzy terminem przeprowadzenia sprawdzianu/egzaminu, a datą wydania szkołom informacji o wyniku/zaświadczenia/świadectwa/ dyplomu (terminy te ogłasza Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej). Dyrektor OKE podała także, iż określanie terminów w procedurze OKE nie jest konieczne, ponieważ terminy

⁴ Decyzja nr 14/2007 Dyrektora OKE z dnia 3 października 2007 r.

⁵ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

sprawdzania są ustalane przez CKE oraz OKE w całym kraju, a proces sprawdzania realizowany w systemie „skoszarowania” pozwala na natychmiastowe i bieżące załatwianie wszelkich spraw, w tym zgłoszeń podejrzenia niesamodzielności prac. Dyrektor OKE wskazała, że sprawą najistotniejszą jest, by procedury zostały zachowane i były wykonywane w czasie między napisaniem egzaminu, a wydaniem wyniku, tj. w terminie, który nigdy nie został przekroczony.

(dowód: akta kontroli str. 1053, 1057-1058)

W obowiązujących w OKE w badanym okresie *„Zasadach i procedurach postępowania związanych z unieważnianiem prac egzaminacyjnych uczniów i absolwentów przystępujących do sprawdzianu i egzaminów przeprowadzanych przez OKE w Poznaniu”*, w przypadku postępowań dotyczących unieważnienia prac na podstawie § 47 ust. 2, § 99 ust. 2 i § 138 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania, nie przewidziano przekazania dokumentów unieważnień do zainteresowanych zdających lub ich opiekunów prawnych, bowiem nie było podstawy prawnej do takiego przekazania dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 899-903, 1053-1054, 1057)

W latach 2009–2014 (I kw.) OKE unieważniła z powodu niesamodzielności 752 egzaminy, w tym 515 egzaminów maturalnych⁶, 74 egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe⁷ oraz 163 egzaminy gimnazjalne⁸. W okresie tym, nie doszło do unieważnienia sprawdzianów na zakończenie szóstej klasy szkoły podstawowej z powodu niesamodzielnego wykonywania zadań⁹.

(dowód: akta kontroli str. 764-766)

Kontrola unieważnień 10 egzaminów maturalnych (2%) i 10 egzaminów zawodowych (13%) wykazała, że we wszystkich sprawach: analizę przypadków podejrzenia niesamodzielności udokumentowano zgodnie z obowiązującą procedurą¹⁰, unieważnienia wydano w porozumieniu z dyrektorem CKE, dokumenty unieważnień egzaminów przekazano do szkół we właściwych terminach¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 1067-1068)

W latach 2009-2014 (I kw.) uczniowie lub ich opiekunowie prawni, na podstawie § 146 ust. 1 rozporządzenia w sprawie oceniania, zgłosili do Dyrektora OKE, łącznie 87 zastrzeżeń w sprawie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów. Najwięcej zastrzeżeń dotyczyło przeprowadzania egzaminów maturalnych (70), a najmniej egzaminów gimnazjalnych (1).

(dowód: akta kontroli str. 678, 680)

W okresie 2009–2014 (I kw.), z powodu stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu OKE unieważniła łącznie 1.287 sprawdzianów i egzaminów, w tym 26 egzaminów maturalnych¹², 1.156 egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe¹³, 78 egzaminów gimnazjalnych¹⁴ oraz 27 sprawdzianów na zakończenie szóstej klasy szkoły

⁶ W latach 2009-2013 liczba unieważnień egzaminów maturalnych wyniosła odpowiednio: 106, 187, 101, 63, 58. W 2014 r. unieważnienia egzaminów maturalnych nie miały miejsca. W latach 2009–2013 liczba zdających egzamin maturalny wyniosła odpowiednio: 69.868, 64.949, 63.566, 62.642, 59.645 osób.

⁷ W 2009 r. – 57 unieważnień, w 2010 r. – 17 unieważnień. W 2009 i 2010 r. liczba zdających egzamin zawodowy wyniosła odpowiednio: 38.928 i 39.694 osób.

⁸ W 2010 r. – 111 unieważnień, w 2012 r. – 2 unieważnienia, w 2013 r. – 50 unieważnień. W latach: 2010, 2012, 2013 liczba zdających egzamin gimnazjalny wyniosła odpowiednio: 72.563, 65.961, 64.256 osób.

⁹ W latach 2009–2013 liczba zdających sprawdzian na zakończenie szóstej klasy szkoły podstawowej wyniosła odpowiednio: 67.100, 64.524, 61.851, 59.930, 58.738 uczniów.

¹⁰ Druki zgłoszeń zgodne z obowiązującymi wzorami wynikającymi z procedur OKE.

¹¹ W dniu wydania wyników (pkt I ppkt 9 zasad i procedur postępowania związanych z unieważnianiem prac egzaminacyjnych...)

¹² W latach 2009-2013: odpowiednio: 2, 5, 2, 15, 2 unieważnień. W 2014 r. unieważnienia nie miały miejsca.

¹³ W 2009 r. – 6 unieważnień, w 2010 r. – 1142 unieważnień i w 2011 r. – 8 unieważnień. W latach 2012-2014 (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

¹⁴ W 2009 r. – 2 unieważnienia, w 2011 r. – 10 unieważnień, w 2012 r. – 38 unieważnień, w 2013 r. – 28 unieważnień. W 2014 r. (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

podstawowej¹⁵. Przyczyną konieczności unieważnienia w 2010 roku we wszystkich okręgowych komisjach egzaminacyjnych egzaminów zawodowych w zawodzie technik elektronik, było upublicznienie zadań z arkusza egzaminacyjnego w wyniku przeprowadzenia przed wyznaczonym terminem egzaminu w Zespole Szkół Elektroniczno-Telekomunikacyjnych w Lesznie.

(dowód: akta kontroli str. 764-766, 855-862)

Analiza unieważnień: dwóch egzaminów maturalnych, jednego egzaminu gimnazjalnego, jednego egzaminu zawodowego i jednego sprawdzianu na zakończenie szóstej klasy szkoły podstawowej, wykazała, że we wszystkich sprawach, decyzje o unieważnieniu zostały podjęte zgodnie z procedurami określonymi przez Dyrektora OKE¹⁶, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i po uzyskaniu akceptacji dyrektora CKE, w terminach zgodnych z § 146 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania. Poddane kontroli unieważnienia z powodów proceduralnych, dotyczyły: naruszenia w odniesieniu do maturzystki przepisu § 68 ust. 5 ww. rozporządzenia¹⁷ (1 przypadek), dopuszczenia maturzystki do matury pomimo wybrania przez nią tematu egzaminu ustnego z języka polskiego spoza szkolnej listy tematów (1), przekazania zdającej egzamin gimnazjalny płyty nieodpowiadającej arkuszowi egzaminacyjnemu (1), przekazania zdającemu sprawdzian błędnego arkusza (1), przekazania zdającemu egzamin zawodowy niewłaściwego zestawu zadań (1).

(dowód: akta kontroli str. 863-898)

W latach 2009-2014 (I kw.) przewodniczący odpowiednich zespołów egzaminacyjnych i nadzorujących w szkołach i ośrodkach egzaminacyjnych, działając na podstawie § 47 ust. 1, § 99 ust. 1, § 138 ust. 1 rozporządzenia w sprawie oceniania, unieważnili łącznie 210 sprawdzianów i egzaminów, z tego 108 egzaminów maturalnych¹⁸, 36 egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe¹⁹, 60 egzaminów gimnazjalnych²⁰ oraz 6 sprawdzianów na zakończenie szóstej klasy szkoły podstawowej²¹.

(dowód: akta kontroli str. 769)

W latach 2009-2014 (I kw.) uczniowie lub ich opiekunowie prawni 5.275 razy skorzystali z prawa do wglądu do sprawdzianów, prac egzaminu gimnazjalnego, prac maturalnych i prac egzaminów zawodowych. W latach: 2009-2013 liczba wglądów do ww. prac wyniosła odpowiednio: 1.224 (18, 93, 876, 237), 1.040 (32, 123, 780, 105), 1.047 (38, 115, 728, 166), 894 (16, 19, 688, 171) oraz 1.013 (18, 24, 797, 174). W 2014 r. (I kw.) OKE zrealizowała 57 wniosków o wgląd²².

(dowód: akta kontroli str. 678)

W okresie 2009-2014 I kw. Komisja rozpatrywała zastrzeżenia uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów prawnych, dotyczące ustalonych już wyników egzaminów. W okresie tym złożono ogółem 1.493 takie zastrzeżenia, z których 315 zostało uznanych za zasadne, co skutkowało wydaniem 32 nowych zaświadczeń dotyczących sprawdzianów i egzaminów gimnazjalnych, 243 nowych świadectw maturalnych oraz sześciu nowych dyplomów potwierdzających kwalifikacje

¹⁵ W 2011 r. – 1 unieważnienie, w 2012 r. – 25 unieważnień i w 2013 r. – 1 unieważnienie. W latach: 2009, 2010, 2014 (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

¹⁶ Punkt II zasad i procedur postępowania związanych z unieważnieniem prac egzaminacyjnych... wprowadzonych Decyzją nr 14/2007 Dyrektora OKE z dnia 3 października 2007 r.

¹⁷ W skład zespołu przedmiotowego nie może wchodzić nauczyciel, który w ostatnim roku nauki prowadził zajęcia z danego przedmiotu ze zdającymi.

¹⁸ W latach 2009-2013 unieważnionych zostało odpowiednio: 12, 19, 26, 28, 23 egzaminów. W 2014 r. (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

¹⁹ W 2011 r. – 6 unieważnień, w 2012 r. – 21 unieważnień, w 2013 r. – 9 unieważnień. W 2014 r. (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

²⁰ W latach 2009-2013 unieważnionych zostało odpowiednio: 9, 5, 10, 15, 21 egzaminów gimn. W 2014 r. (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

²¹ W 2012 r. – 3 unieważnienia oraz w 2013 r. – 3 unieważnienia. W latach: 2009, 2010, 2011 i 2014 (I kw.) unieważnienia nie miały miejsca.

²² W I kw. 2014 r. wnioski o wgląd dotyczyły wyłącznie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

zawodowe. W latach 2009–2014 (I kw.), odsetek zastrzeżeń do wyników sprawdzianów i egzaminów skutkujących koniecznością dokonania ww. zmian w relacji do liczby przeprowadzonych sprawdzianów i egzaminów był nieznaczny i wynosił: dla sprawdzianów: od 0,02‰ do 0,03‰, dla egzaminów gimnazjalnych: od 0,008‰ do 0,05‰, dla egzaminów maturalnych: od 0,07‰ do 0,21‰, dla egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe: 0,001‰.

(dowód: akta kontroli str. 678-679, 681, 682, 990)

1.2. Komisja, zgodnie z art. 9c ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²³ (ustawa o systemie oświaty), prowadziła w formie elektronicznej ewidencję egzaminatorów. Analiza 25 postępowań (0,1% łącznej liczby egzaminatorów wpisanych do ewidencji²⁴) w sprawie wpisania do ewidencji wykazała, że:

- we wszystkich badanych przypadkach wpisów do ewidencji egzaminatorów dokonywano po stwierdzeniu ukończenia z wynikiem pozytywnym szkolenia dla kandydatów na egzaminatorów zakończonego egzaminem, o którym mowa w art. 9c ustawy o systemie oświaty,
- wszystkie wpisy obejmowały informacje wymienione w § 4 pkt 1–7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów, sposobu prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz trybu wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji²⁵ oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 kwietnia 2009 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów, sposobu prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz trybu wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji²⁶,
- do wszystkich wniosków w sprawie wpisu do ewidencji dołączono uwierzytelnione kopie dokumentów potwierdzające posiadanie przez wnioskodawców kwalifikacji, o których mowa w art. 9c ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty .

(dowód: akta kontroli str. 356, 996-1003)

1.3. W latach 2009–2014 (I kw.) Dyrektor OKE wydała 77 decyzji o skreśleniu egzaminatorów z ewidencji, z których siedem dotyczyło wniosku egzaminatora bez związku ze zmianą adresu zamieszkania, 64 przypadki dotyczyły wniosków egzaminatorów w związku ze zmianą adresu zamieszkania, a sześć dotyczyło skreślenia z urzędu. Egzaminatorzy zostali skreśleni z urzędu, na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty: art. 9c ust. 5 pkt 2 lit. b²⁷ (2 przypadki), art. 9c ust. 5 pkt 2 lit. c²⁸ (2 przypadki) oraz art. 9c ust. 5 pkt 3²⁹ (2 przypadki).

(dowód: akta kontroli str. 617-618, 619, 620, 621-677)

Analiza sześciu (100%) postępowań w sprawie skreślenia z urzędu z ewidencji egzaminatorów, wykazała, że:

- w czterech przypadkach, w części decyzji zawierającej podstawę prawną jej wydania, zawarto prawidłową informację o przepisie ustawy o systemie oświaty, na podstawie którego dokonano skreślenia egzaminatora z ewidencji,
- we wszystkich przypadkach wystąpiły przesłanki uzasadniające skreślenie z ewidencji na podstawie przepisu stanowiącego podstawę wydania decyzji o skreśleniu z ewidencji z urzędu,

²³ Dz. U. z 2004 r., Nr. 256, poz. 2572 ze zm.

²⁴ Wg stanu na dzień 19 marca 2014 r.

²⁵ Dz. U. Nr 47, poz. 452, ze zm.

²⁶ Dz. U. Nr 70, poz. 600, ze zm.

²⁷ Nieusprawiedliwione nieuczestniczenie w pracach dotyczących przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, do których egzaminator został wyznaczony przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej.

²⁸ Nieprzestrzeganie przepisów dotyczących przeprowadzania i oceniania sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o systemie oświaty (stwierdzenie licznych nieprawidłowości w stosowaniu kryteriów oceny – 1 przypadek, stwierdzenie nanoszenia przez egzaminatora poprawek w pracach egzaminacyjnych zdających).

²⁹ Niespełnianie warunków, o których mowa w art. 9c ust. 3 pkt 3 ustawy o systemie oświaty

- w czterech przypadkach, zgodnie z art. 61 § 1 KPA, strona została pisemnie zawiadomiona o wszczęciu postępowania w sprawie skreślenia z ewidencji,
- w czterech przypadkach, zgodnie z art. 10 § 1 KPA, strona została pisemnie pouczone o możliwości wglądu w akta sprawy, złożenia wniosków dowodowych i wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału,
- w pięciu przypadkach, w trakcie postępowania, przed datą wydania decyzji o skreśleniu z ewidencji, zgodnie art. 77 § 1 KPA, został zgromadzony i rozpatrzony cały materiał dowodowy.

(dowód: akta kontroli str. 620)

1.4. W latach 2009-2014 Ministerstwo Edukacji Narodowej przeprowadziło dwie kontrole Komisji, dotyczące: realizacji przez nią zadań ustawowych w zakresie: prawidłowości organizacji i przeprowadzania egzaminu maturalnego w części ustnej i pisemnej we wszystkich województwach objętych właściwością OKE w latach szkolnych: 2008/2009, 2009/2010 i 2010/2011 (kontrola przeprowadzona w dniach 22 i 23 października 2012 r.) oraz przygotowania Komisji do przeprowadzania egzaminu zawodowego w roku szkolnym 2012/2013 (kontrola przeprowadzona w dniu 13 marca 2013 r.). Kontrole te nie wykazały nieprawidłowości. W okresie objętym kontrolą OKE nie była kontrolowana przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. W badanym okresie, OKE przekazywała do Ministerstwa Edukacji Narodowej miesięczne (2009 r.) oraz kwartalne (2010-2014) informacje o stanie realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli str. 977-983, 984-989)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) W 17 spośród 25 badanych przypadków unieważnienia egzaminu z powodu niesamodzielności, stwierdzono, że jedyną przesłanką takiej decyzji była identyczność lub znaczące podobieństwo fragmentów dwóch lub więcej prac egzaminacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 770-862, 1066-1068)

Stwierdzenie w pracach identyczności zapisów lub błędów dotyczących jednego zadania, w sytuacji znajdowania się uczniów w trakcie egzaminu w tej samej sali, nie jest wystarczającą przesłanką do rozstrzygnięcia, które prace zostały napisane samodzielnie, a które niesamodzielnie, tj. kto odpisywał, a od kogo odpisywano. Z dokumentacji poszczególnych postępowań wynika, że nie ustalano, który uczeń sporządził pracę niesamodzielnie, a który ewentualnie udostępnił swoją pracę w celu wykorzystania jej przez innych (tj., kto „ściągał”, a kto dał od siebie „ściągnąć”). W pismach informujących o unieważnieniu, jako podstawę unieważnienia egzaminów maturalnych oraz zawodowych podano odpowiednio: § 99 ust. 2 oraz § 138 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania. W sytuacji, gdy nie ustalono, który zdający odpisywał, a od którego zdającego odpisywano, nie było wystarczających przesłanek do zastosowania sankcji określonej w ww. przepisach.

(dowód: akta kontroli str. 770-862)

Należy podkreślić, że obowiązujące w okresie objętym kontrolą przepisy prawa, nie dawały podstaw do unieważnienia przez OKE egzaminu, za udostępnienie przez zdającego swojej pracy innemu zdającemu (unieważnia się część egzaminu tego zdającego, u którego stwierdzono niesamodzielnie wykonanie zadania). Zasada odpowiedzialności ucznia za udostępnienie swojej pracy innym zdającym, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 kwietnia 2013 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania...³⁰, zacznie obowiązywać dopiero od dnia 1 września 2014 r.

³⁰ Dz. U. poz. 520.

2) We wszystkich 25 badanych przypadkach postępowań w sprawie wpisu do ewidencji egzaminatorów OKE, wszczynano je na podstawie „wniosku o przyjęcie na szkolenie dla kandydatów na egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych”³¹, podczas gdy według § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów, sposobu prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz trybu wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji³² oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 kwietnia 2009 r. w tej samej sprawie³³, osoba ubiegająca się o wpis do ewidencji egzaminatorów powinna złożyć „wniosek o wpis do ewidencji egzaminatorów”.

(dowód: akta kontroli str. 387-616, 994)

Dyrektor OKE w wyjaśnieniach podała, że postępowania były wszczynane na podstawie wniosków, które uznano za wyrażenie przez wnioskodawcę woli uzyskania uprawnień egzaminatora. Treść wzoru przedmiotowego wniosku została skorygowana w 2013 r. poprzez wskazanie, że wniosek dotyczy zarówno szkolenia jak i wpisu do ewidencji egzaminatorów.

(dowód: akta kontroli str. 994, 1006)

3) Dyrektor OKE dopuściła do przetwarzania, w formie przechowywania, nieanonimizowanych danych osobowych dotyczących stanu zdrowia ucznia, K.A., którego rodzice zgłosili zastrzeżenia do wyników egzaminu, nie wyrażając przy tym pisemnej zgody na przetwarzanie przez OKE tych danych. Przechowywanie tych danych naruszało art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych³⁴.

(dowód: akta kontroli str. 701-716)

Dyrektor OKE, w złożonych wyjaśnieniach podała, że przetwarzanie danych osobowych ww. ucznia zawierających informacje o jego stanie zdrowia, związane było z koniecznością rozpatrzenia wniosku o poddanie pracy egzaminacyjnej ponownej ocenie, a podstawę do przetwarzania tego typu danych wskazuje art. 27 ust. 2 pkt 3 (ochrona żywotnego interesu osoby), a także art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, tj. spełnienie przez organ obowiązku wynikającego z przepisu prawa. W ocenie NIK we wskazanym przypadku, żaden z przywołanych przepisów nie znajduje zastosowania.

(dowód: akta kontroli str. 1054, 1059)

4) W 20 spośród 32 poddanych kontroli przypadków postępowań w sprawie wpisu do ewidencji egzaminatorów, dopuszczono do niewywiązania się przez wnioskodawców z obowiązku dołączenia do wniosku o wpis do ewidencji egzaminatorów kopii dokumentów potwierdzających posiadanie stażu pracy, o którym mowa w art. 9c ust. 3 pkt 2 ustawy o systemie oświaty. Przedmiotowy obowiązek wynikał z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie ramowego programu szkolenia... oraz z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia MEN z dnia 21 kwietnia 2009 r. w tej samej sprawie. Kopie ww. dokumentów zostały w praktyce OKE zastąpione potwierdzonymi przez pracodawców wpisami do formularzy załączanych do wniosków o wpis do ewidencji egzaminatorów. Dyrektor OKE uznała taką formę dokumentowania stażu pracy za wystarczającą. W ocenie NIK, wpis dokonany przez pracodawcę w takim formularzu nie stanowi „dokumentu”, o którym mowa w przytoczonych wyżej przepisach.

(dowód: akta kontroli str. 387-616, 995, 1008, 996-1003)

³¹ W dwóch przypadkach nazwa wniosku była następująca: „Wniosek o przyjęcie na szkolenie dla kandydatów na egzaminatorów okręgowej komisji egzaminacyjnej”.

³² Dz. U. Nr 47, poz. 452 ze zm.

³³ Dz. U. Nr 70, poz. 600

³⁴ Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.

5) Postępowanie w sprawie wpisu do ewidencji egzaminatorów zostało zakończone wydaniem decyzji nr 9799/E/2006 z dnia 22 maja 2006 r. o wpisie do ewidencji egzaminatorów OKE³⁵, pomimo że do wniosku o wpis nie dołączono oświadczenia o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2-4 ustawy Karta Nauczyciela³⁶, wymaganego przepisem § 2 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie ramowego programu szkolenia... i brak ten nie został uzupełniony.

Dyrektor OKE wyjaśniła, że powyższe podyktowane było uznaniem, że Komisja posiadała już wymagane niezdezaktualizowane dokumenty, które zostały przedstawione przez wnioskodawcę w trakcie wcześniejszych postępowań dotyczących wpisów do ewidencji egzaminatorów w odniesieniu do innych uprawnień. NIK nie podziela tego stanowiska, ponieważ w odrębnym postępowaniu o wpis do ewidencji egzaminatorów, organ je prowadzący, zobowiązany jest uzyskać od wnioskodawcy osobne oświadczenie. Ponadto oświadczenie, na które powołuje się Dyrektor OKE pochodzi sprzed ponad 8 miesięcy (z sierpnia 2005 r.), wobec czego brak było podstaw do uznania je za aktualne, zwłaszcza w zakresie art. 10 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy Karta Nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 400-403, 404-406, 994, 997, 1006)

Trzy postępowania w sprawie wpisu do ewidencji egzaminatorów OKE, zakończone wydaniem decyzji: nr 2628/E/2004 z dnia 6 grudnia 2004 r., nr 5320/E/2005 oraz nr 5356/E/2005 z dnia 15 czerwca 2005 r., zostały wszczęte pomimo dołączenia do wniosków nieaktualnych³⁷ oświadczeń o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2-4 ustawy Karta Nauczyciela³⁸. Dyrektor OKE wyjaśniła powyższe długim okresem oczekiwania wnioskodawców wynikającym z przejściowego skumulowania się wniosków o wpis do ewidencji egzaminatorów oraz faktycznym niezdezaktualizowaniem się dokumentacji załączonej do złożonych pierwotnie wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 454-461, 494-505, 514-522, 994-995, 1007-1008)

6) W przypadku dwóch decyzji o skreśleniu z ewidencji egzaminatorów o numerach: 20853 oraz 20854 z dnia 21 września 2012 r., w częściach zawierających podstawę prawną ich wydania, zawarto błędne informacje o przepisie ustawy o systemie oświaty, na podstawie którego dokonano skreślenia³⁹. Błędy, będące wynikiem omyłek, zostały skorygowane w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 651-653, 654-656, 1048-1049)

7) W przypadkach postępowań zakończonych wydaniem decyzji o skreśleniu z ewidencji egzaminatorów o numerach: 18599/E/2010 z dnia 27 sierpnia 2010 r. oraz 19044/E/2010 z dnia 22 grudnia 2010 r., egzaminatorzy nie zostali pisemnie zawiadomieni o wszczęciu tych postępowań oraz nie zostali pouczeni o możliwości wglądu w akta sprawy, złożenia wniosków dowodowych i wypowiedzenia się, co do zebranego w sprawie materiału, co naruszało odpowiednio: art. 61 § 1 oraz art. 10 § 1 KPA.

(dowód: akta kontroli str. 620, 621-624, 625-640)

Według wyjaśnień Dyrektora OKE, strony zostały zawiadomione ustnie o wszczęciu postępowań, co jednak nie zostało utrwalone w formie pisemnej w dokumentacji obu postępowań. Zgodnie z art. 14 § 2 KPA, sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

(dowód: akta kontroli str. 992, 1004)

³⁵ Numer uprawnienia: 6-00284 712[07]

³⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 191

³⁷ Tj. pochodzących odpowiednio z lat: 2001, 2001, 2000.

³⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 ze zm.

³⁹ Zapisano: art. 9c ust. 5 pkt 3, powinno być: art. 9c ust. 5 pkt 2 lit. b.

8) W przypadku postępowania zakończonego wydaniem decyzji o skreśleniu z ewidencji egzaminatorów o numerze 18599/E/2010 z dnia 27 sierpnia 2010 r., decyzja została wydana przed przekazaniem do Komisji przez Dyrektora Zespołu Szkół Samochodowych w Poznaniu, wyjaśnień dotyczących przedmiotu tego postępowania, podczas gdy według art. 77 § 1 KPA, organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

Według wyjaśnień Dyrektora OKE, wydanie ww. decyzji o skreśleniu z ewidencji egzaminatorów przed złożeniem przez Dyrektora ww. zespołu szkół swoich wyjaśnień, wynikało z faktu celowego opóźnienia przez niego złożenia tych wyjaśnień, w celu utrudnienia prowadzenia postępowania wyjaśniającego, co do okoliczności uzasadniających skreślenie nauczyciela z ww. ewidencji.

(dowód: akta kontroli str. 625-640, 992, 1004-1005)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1) W badanym okresie, w OKE nie zostały opracowane wewnętrzne procedury weryfikacji prawidłowości ustalania wyników egzaminów, w związku z zastrzeżeniami zgłaszanymi do tych wyników. Zdaniem NIK, wprowadzenie takich procedur przyczyniłoby się do zapewnienia ustalenia prawidłowej punktacji za udzielane przez uczniów odpowiedzi. Dyrektor OKE w złożonych wyjaśnieniach podała, że w takich przypadkach stosuje się „odpowiednio” przepisy dotyczące sprostowania oczywistych omyłek i błędów określone w Kodeksie postępowania administracyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 1054, 1058)

2) W okresie objętym kontrolą w obowiązujących w OKE procedurach wewnętrznych dotyczących unieważnienia egzaminów, nie określono kryteriów uznania sprawdzanej pracy egzaminacyjnej za niesamodzielną. W ocenie NIK, regulacja taka stanowiłaby okoliczność ułatwiającą podjęcie prawidłowej decyzji, co do unieważnienia egzaminu na podstawie § 47 ust. 2, § 99 ust. 2 oraz § 138 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania.

(dowód: akta kontroli str. 899-903)

Odnosnie nieuwzględnienia w procedurach wewnętrznych ww. kryteriów, Dyrektor OKE podała, że takich kryteriów nie zawierają obowiązujące przepisy prawa i niemożliwe jest ich stworzenie. W wyjaśnieniach Dyrektor OKE podała, że takie kryteria wymagałyby ustalenia, do jakiego stopnia niesamodzielną pracę jest jeszcze samodzielna, a do jakiego już nie. Dyrektor OKE podkreśliła ponadto, że każda niesamodzielnosć stwierdzona w pracy egzaminacyjnej powinna skutkować jej unieważnieniem, ponieważ niesamodzielnosć pisanie pracy stanowi naruszenie § 53 ust. 1 rozporządzenia w sprawie oceniania. Dyrektor Komisji podała również, że opracowanie kryteriów jest także niemożliwe ze względu na niemożność zdefiniowania pojęcia niesamodzielnosć. „Przepisy prawa często posługują się terminami nieostrych, tzw. klauzulami generalnymi takimi jak np. „zasady współżycia społecznego”, z uwagi na niemożność dokładnego zdefiniowania problemu. W takim przypadku rolę odgrywa uznanie, poparte wiedzą i doświadczeniem życiowym czy dotychczas stosowaną praktyką, np. jeśli wypracowanie jest zbudowane z identycznych bądź niezwykle podobnych zdań, czy w zadaniu te same wyrazy napisane są z identycznymi błędami wiadomym jest, że osoby te pisały prace niesamodzielnie. Podkreślam, że nigdy nie jest to arbitralna decyzja Dyrektora OKE, lecz decyzja podjęta w porozumieniu z Dyrektorem CKE, a w toku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez dyrektora OKE, zasięga on zarówno opinii egzaminatorów, jak i weryfikatorów, zespołu egzaminatorów, koordynatora przedmiotu w OKE Poznań, Kierownika Wydziału Sprawdzianów, Egzaminów Gimnazjalnych i Maturalnych i odpowiednio Zawodowych oraz ekspertów CKE. Dodajmy, że każda sprawa jest traktowana w sposób indywidualny, a wręcz

nadzwyczajny, o czym świadczyć może choćby bardzo niewielka liczba unieważnień”.

(dowód: akta kontroli str. 1066-1069)

3) W związku ze stwierdzeniem w dokumentacji postępowania w sprawie skreślenia jednego z egzaminatorów z ewidencji egzaminatorów, wyroku wraz z uzasadnieniem dotyczącego tej osoby, NIK zwraca uwagę, że dalsze dysponowanie tym dokumentem nie jest już związane z celem przetwarzania takiej informacji i może skutkować ze strony osoby chronionej zarzutem naruszenia przez OKE zasady adekwatności określonej w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych.

(dowód: akta kontroli str. 657-677)

4) W trakcie weryfikowania przez OKE rezultatów oceny prac egzaminacyjnych w związku z zastrzeżeniami do ustalonych wyników egzaminów, wystąpiły przypadki zachowania pierwotnej, łącznej punktacji pomimo uznania zasadności zgłoszonych zastrzeżeń. Było to spowodowane określonym podwyższeniem punktacji wobec potwierdzenia zasadności zastrzeżeń dotyczących oceny wskazanych zadań, przy jednoczesnym, takim samym, obniżeniu punktacji związanym ze stwierdzeniem błędnej oceny niewskazanych w zastrzeżeniu zadań. Innymi słowy, sprawdzano ponownie ocenę całej pracy, a nie tylko wskazanego zadania (zadań)⁴⁰.

W toku kontroli stwierdzono jeden przypadek postępowania w sprawie zastrzeżeń do oceny wybranych zadań pracy egzaminacyjnej, w rezultacie którego utrzymano pierwotną liczbę punktów, pomimo że, oprócz potwierdzenia zasadności zastrzeżeń skutkującego dodaniem punktów, stwierdzono także błędy, które mogły doprowadzić do zmniejszenia łącznej punktacji o 1 punkt w stosunku do pierwotnej liczby punktów.

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor OKE podała, że „zasada ponownej oceny całości pracy wiąże się z tym, iż wniosek jest składany o ponowną ocenę pracy, przy wskazaniu zadań, które wywołały u składającego brak zgody na określoną punktację. Każdorazowej ponownej ocenie podlega cała praca, co potwierdza dołączona do unieważnień dokumentacja. Błędy egzaminatora są wskazywane w całej pracy, stąd nie tylko te, które są na korzyść piszącego. Dyrektor OKE kieruje się przy tym zasadą, że zdający, wnoszący o ponowne dokonanie oceny, nie działa na swoją niekorzyść, stąd „bilansowanie” przyznanych i odebranych punktów przy ponownej ocenie nie może prowadzić do obniżenia wyniku, ustalonego przed wnioskiem o ponowne sprawdzenie pracy. [...] Jednocześnie dodać należy, że Dyrektor OKE kieruje do ponownej oceny prace, w stosunku do których wnioski uzasadniono, tzn. wskazano konkretne błędy, czy to w liczeniu punktów, czy w ocenie zadania, pozostawiając bez ponownej oceny wnioski nieuzasadnione [...]”

(dowód: akta kontroli str. 683-717, 1054, 1058-1059)

5) NIK zwraca uwagę na jeden stwierdzony przypadek odmowy ponownego sprawdzenia jednego z zadań⁴¹ dotyczących praktycznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dla zawodu technik hotelarstwa. Uczennicy M.G. odmówiono ponownej oceny pracy, podając jako podstawę przepis § 141 rozporządzenia w sprawie oceniania, który dotyczy trybu udostępniania do wglądu prac egzaminacyjnych oraz odwołując się do przepisu § 137 ust. 3 tego rozporządzenia, według którego wynik egzaminu zawodowego ustalony przez Komisję jest ostateczny. Zdaniem NIK, przypadek ten jest przejawem uznaniowego działania Komisji w rozpatrywaniu zastrzeżeń dotyczących wyników egzaminów. W ocenie NIK, przedmiotowy wniosek zawierał uzasadnienie na tyle szczegółowe, że pozwalało ono na precyzyjną weryfikację zakwestionowanego przez uczennicę

⁴⁰ Stwierdzono cztery takie przypadki na 20 objętych kontrolą postępowań dotyczących zastrzeżeń do wyników egzaminów.

⁴¹ Dot. części językowej – zaproszenia.

zadania. Według wyjaśnień Dyrektora OKE, że zadanie to zostało poddane powtórnej analizie przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w trybie nadzoru, w związku z rozpatrzeniem złożonej przez uczennicę skargi. CKE nie stwierdziła uchybień w dokumentacji dotyczącej pierwotnego ocenienia pracy przez OKE.

(dowód: akta kontroli str. 696-700)

Dyrektor OKE, w złożonym wyjaśnieniu podała, że w przywołanym przypadku uczennica nie uzasadniła wystarczająco swojego wniosku, tj. nie wskazała konkretnych błędów „czy to w liczeniu punktów, czy w ocenie zadania”, ze wskazaniem „konkretnych błędów i omyłek”. W ocenie Dyrektora OKE, ponowna ocena pracy mogła mieć miejsce tylko w przypadku zastrzeżeń, zawierających tego rodzaju szczegółowe informacje.

(dowód: akta kontroli str. 1054, 1058-1059)

Zdaniem NIK, ustalenie precyzyjnych zasad (procedur) postępowania w przypadku stwierdzenia w toku weryfikacji wyników egzaminów błędów, powstałych w toku sprawdzania prac egzaminacyjnych, innych niż wskazane we wnioskach o taką weryfikację oraz kryteriów uznawania tego typu zastrzeżeń za uzasadnione, znacząco zmniejszyłoby ryzyko niejednolitego załatwiania przez OKE tego typu spraw.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Komisji w zbadanym obszarze.

2. Sposób i zakres wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości nauczania.

Opis stanu faktycznego

2.1. Według art. 9c ust. 2 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, do obowiązków OKE należało m.in. formułowanie wniosków wynikających z analizowania wyników sprawdzianów i egzaminów. W latach 2009-2013 Komisja formułowała wnioski dotyczące wyników sprawdzianów i egzaminów, publikując je m.in. w cyklicznych (corocznych) sprawozdaniach⁴² opracowywanych na podstawie art. 9c ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty oraz wykorzystując w działalności szkoleniowo-informacyjnej.

Zawarte w ww. raportach wnioski odnosiły się zasadniczo do wyników roku bieżącego⁴³ w relacji do wyników z roku poprzedniego lub sprzed dwóch lat⁴⁴ i miały w większości charakter konkluzji syntetyzujących wyniki sprawdzianu i egzaminów w wybranych obszarach i aspektach. Przykładowo:

A) W sprawozdaniu z 2013 r. „Wyniki sprawdzianu w szkole podstawowej” zawarto po 18 wniosków z analizy wyników sprawdzianu w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, dotyczących m.in.

- odsetka szkół, w których postępowano zgodnie z procedurami przygotowania i przeprowadzenia sprawdzianu w 2013 r.,
- pozycji danego województwa wśród 16 województw pod względem wartości średniego wyniku punktowego uzyskanego za rozwiązanie zadań w arkuszu standardowym,
- liczby uczniów, którzy uzyskali wyniki maksymalne,
- powiatów, w których uzyskano najwyższy średni wynik punktowy w województwie,
- gmin, w których uzyskano średni wynik punktowy wyższy od krajowego,
- porównania wyników uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową,

⁴² OKE przygotowywała sprawozdania, o których mowa w art. 9c ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty pod nazwą „raportów” zawierających wyniki sprawdzianu w szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe / do zawodu.

⁴³ Dotyczy wyników sprawdzianów i egzaminów przeprowadzonych w roku opublikowania raportów.

⁴⁴ Wnioski w ujęciu przekrojowym – dotyczące okresu dłuższego niż dwa lata zostały zawarte w raportach zawierających wyniki egzaminów zawodowych.

- porównania wyników uczniów uczęszczających do szkół w dużych miastach i uczniów ze szkół wiejskich,
- porównania wyników uczniów województw położonych na terenie działania OKE,
- porównania wyników w poszczególnych obszarach uzyskanych przez uczniów bez dysfunkcji, uczniów słabowidzących i niewidomych, uczniów słyszących i niesłyszących i uczniów upośledzonych w stopniu lekkim,
- dużego wpływu na wyniki sprawdzianu faktu niepodejmowania przez zdających próby rozwiązywania zadań otwartych,
- porównania średnich wyników sprawdzianu chłopców i dziewcząt oraz uczniów szkół publicznych i niepublicznych.

(dowód: akta kontroli str. 2215-224)

B) W sprawozdaniu z 2013 r. „Wyniki egzaminu gimnazjalnego” zawarto odniesione odrębnie do każdego z trzech województw z terenu działania OKE, wnioski ogólne, wnioski odnoszące się do części humanistycznej (w podziale na wnioski z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie), matematyczno-przyrodniczej (w podziale na wnioski dotyczące przedmiotów przyrodniczych i z zakresu matematyki) i językowej (j. angielski i j. niemiecki - poziom podstawowy i rozszerzony). Wnioski te dotyczyły m.in.:

- stopnia trudności poszczególnych arkuszy egzaminacyjnych i zadań,
- zadań, które sprawiły zdającym najwięcej problemów i które okazały się najmniej kłopotliwe oraz najlepiej i najgorzej opanowanych umiejętności,
- uzyskanych poziomów wyników w porównaniu do poziomu województw istniejących na terenie działania OKE oraz w skali kraju.

(dowód: akta kontroli str. 2351-2366)

C) W sprawozdaniu z 2013 r. „Wyniki egzaminu maturalnego” zawarto odniesione odrębnie do każdego z trzech województw z terenu działania Komisji, wnioski o charakterze ogólnym oraz odnoszące się do egzaminów obowiązkowych i dodatkowych. Wnioski te dotyczyły m.in.:

- odsetka zdających, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości i odsetka maturzystów, którzy nie zdali egzaminu i będą mogli przystąpić do egzaminu poprawkowego,
- przedmiotów o najwyższej zdawalności,
- porównania zdawalności w poszczególnych powiatach i gminach oraz w relacji do innych województw i poziomu krajowego,
- liczby maturzystów, którzy osiągnęli najwyższą liczbę punktów, z uwzględnieniem wielkości miejscowości, w których pobierali naukę,
- poziomu trudności poszczególnych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 1074-1110)

D) W sprawozdaniu z 2013 r. „Raport z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie” zawarto wnioski konkluzyjne odnoszące się m.in. do: zdawalności w poszczególnych kwalifikacjach oraz w podziale na wielkości miejscowości, w których kształcili się zdający, współczynników łatwości, przedziałów punktowych uzyskanych przez zdających, struktury zdających pod względem typów szkół.

(dowód: akta kontroli str. 1567-1637 1638-1774)

Odnosząc się do kwestii nieformułowania w publikowanych przez OKE sprawozdaniach wniosków o charakterze wytycznych, wskazań lub rekomendacji oraz do zagadnienia czasowego zasięgu wniosków sformułowanych w publikowanych przez OKE raportach, Dyrektor OKE wyjaśniła, że: „żaden z przepisów prawa nie stanowi podstawy, nie wskazuje ani nie daje kompetencji [Dyrektorowi OKE] do zawierania w sprawozdaniach wniosków porównawczych odnoszących się do okresów dłuższych niż jeden rok. Art. 9c ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty określa, że zadaniem OKE jest opracowywanie i przekazywanie do wskazanych podmiotów wymienionych w ww. ustawie sprawozdań z przeprowadzonych egzaminów i sprawdzianów. Dodajmy, że nie ma też żadnych

innych rozporządzeń ani wytycznych niższej rangi [...], które zobowiązywałyby Komisję do takich działań. Ma to swoje uzasadnienie, o którym poniżej: Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego PWN 1999 r. sprawozdanie to „zdanie sprawy z czegoś”; to relacja wydarzeń; opis tego, co się wydarzyło, to tekst relacjonujący na podstawie obserwacji konkretne zjawiska, zamknięte w określonym czasie. Biorąc zatem pod uwagę, wykładnię gramatyczną przepisu (a inna nie obowiązuje), sprawozdanie nie zawiera wniosków o charakterze wytycznych, wskazań czy rekomendacji [...]. Wniosek [...] definiowany jest jako przedstawienie tego, co najważniejsze; istota czegoś, meritum, sedno sprawy, rzeczy, podsumowanie czegoś. Kazimierz Ajdukiewicz dzieli wnioski na pewne i niepewne. Pewne to te zdania, które uznajemy za prawdziwe w rezultacie procesu wnioskowania. Pogląd jakoby wnioski zawarte w sprawozdaniach poznańskiej OKE z egzaminów zewnętrznych miałyby mieć charakter rekomendacji, czy wskazań jest nieuzasadniony. Zgodnie z art. 9c ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, komisja „opracowuje i przekazuje (...) sprawozdanie z przeprowadzonych sprawdzianów i egzaminów. Dodając do tego definicję opracowania, że jest to przedstawienie tematu, problematyki, metod, wyników badań, obserwacji stwierdzić należy, że sprawozdania poznańskiej Komisji, wydawane każdego roku po przeprowadzeniu sprawdzianów i egzaminów, w pełni wyczerpują istotę przedstawionych pojęć. Nieco tylko odmienne ujęcie wyników egzaminów zawodowych wynika z inności struktury, liczebności zdających i innych punktów odniesienia. [...] Żadna teoria naukowa, w tym pomiaru dydaktycznego, nie umożliwia, porównań wyników zewnętrznych w ujęciu diachronicznym, jeżeli nie są one skalowane. Można je zestawiać, dzięki niektórym skalom pozycjonować, ale nie można porównywać między poszczególnymi rocznikami. Odpowiedź więc na pytanie: czy można wyprowadzać wnioski porównawcze, w tym o charakterze wytycznych – gdyby takie zadanie przed Komisją zostało prawnie określone – brzmi jednoznacznie – nie. Nie ma żadnych przesłanek prawnych i merytorycznych, aby takimi wnioskami posługiwać się wobec organów nadzorujących czy prowadzących. Prowadzącym, nadzorującym i oceniającym pracę szkół, nie można rekomendować wniosków, które mogą być nietrafne, mimo że wyniki egzaminacyjne to „twarde” dane, ale stanowiące tylko jedno kryterium z wielu, spośród wewnątrzszkolnych i zewnątrzszkolnych kontekstów oraz indywidualnych możliwości każdego ucznia/absolwenta. Nie jest przypadkiem, że w ewaluacjach pracy szkół, prowadzonych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, wyniki sprawdzianu i egzaminów stanowią jedno z 12 wymagań poddawanych badaniom oceniającym. Każde wnioskowanie na podstawie tylko wyników egzaminów zewnętrznych byłoby w najlepszym razie ułomne, żeby nie powiedzieć nietrafne (skrajnym przykładem mogą być bardzo niskie wyniki szkół prowadzących klasy młodzieżowe przygotowujących ich jednocześnie do zawodu w OHP, czy klasie integracyjnej).”

(dowód: akta kontroli str. 1060-1065)

Od roku szkolnego 2005/2006, OKE jako jedyna komisja w Polsce, udostępnia na swojej stronie internetowej, narzędzie komunikowania wyników sprawdzianu i egzaminów pod nazwą „tendencja rozwojowa szkoły”. Metoda analizy tendencji rozwojowej szkoły umożliwia interpretowanie wyników egzaminacyjnych w odniesieniu do wyników populacji w okresie od 2002 do 2013 r. Na podstawie analizy tendencji rozwojowej można wnioskować o wzroście, spadku lub braku postępu w zakresie osiągnięć szkoły, a tym samym nie dopuszczać do uproszczonej oceny pracy szkoły w oparciu o średni wynik punktowy z jednego roku. Zbiektywizowane w ten sposób średnie wyniki punktowe szkoły z kolejnych lat umieszczono na jednym wykresie. Powstała na ich podstawie linia trendu określa tendencję rozwojową szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 1529-1566, 2212-2213, 2340-2350, 2923-2933)

Z dokumentacji przeprowadzanych przez OKE w latach 2009-2013 szkoleń adresowanych m.in. do nauczycieli i dyrektorów szkół wynika, że w ich trakcie dokonywano analiz obejmujących okresy dłuższe niż dwuletnie. Przykładowo, tego rodzaju analizy przekrojowe dotyczyły, m.in.:

- punktacji wyników egzaminów gimnazjalnych z poszczególnych przedmiotów w latach 2002-2009 w województwie, w kraju, w okręgu oraz tendencji rozwojowych województw lubuskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego w tym okresie (spotkanie informacyjne dla nauczycieli gimnazjów – wrzesień 2009 r.),
- porównania wyników sprawdzianu w 2010 r. w skali punktowej i staninowej w relacji do dwóch lat poprzednich (szkolenie dla nauczycieli szkół podstawowych – listopad 2010 r.),
- wskaźników zdawalności zawodów robotniczych i technikalnych dla okręgu i województw oraz wyników egzaminu zawodowego uzyskanych przez zdających w latach 2004-2013 (raport z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w 2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 1567-1774, 2934-2941, 2982-2986, 2987-2994)

W badanym okresie Komisja formułowała nie tylko wnioski konkluzyjne podsumowujące wyniki sprawdzianów i egzaminów, ale także wnioski bezpośrednio wskazujące jakie działania winny być podjęte przez nauczycieli i uwzględnione przez uczniów w celu wyeliminowania w przyszłości błędów stwierdzonych w trakcie sprawdzania arkuszy egzaminacyjnych. Przykładowe zalecenia/rekomendacje były następujące:

- „W praktyce szkolnej należy wymagać od uczniów estetycznego zapisywania wszystkich etapów pracy. Trzeba wdrażać uczniów do weryfikacji udzielanych odpowiedzi.” (raport - wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2013 r.),
- „Podczas przygotowań uczniów do egzaminu maturalnego należy zwrócić uwagę na: konieczność rozwiązywania zadań, w których zdający mają problemy już na etapie przeprowadzania analizy zadania, kształcenie umiejętności budowania modelu matematycznego, który często ogranicza się do zapisania prostych zależności algebraicznych, [...] konieczność ćwiczenia sprawności rachunkowej, potrzebnej do przekształcania wyrażeń, gdyż popełnianie licznych błędów rachunkowych w konsekwencji utrudnia lub nawet uniemożliwia poprawne rozwiązywanie zadania.” (raport – wyniki egzaminu maturalnego z matematyki w 2010 r.),
- „Interdyscyplinarność przedmiotu wiedza o społeczeństwie jest cechą, której część zdających nie do końca rozumie, a jest ona przyczyną wielu problemów podczas egzaminu. Maturzyści powinni pamiętać, że treść zadań dotyczy takich dziedzin jak socjologia, politologia, prawo czy stosunki międzynarodowe, lecz do ich rozwiązania niezbędna jest niekiedy wiedza z zakresu historii, geografii, matematyki (statystyki), czy podstaw przedsiębiorczości. Integrowanie wiedzy z różnych dziedzin jest kluczową umiejętnością, jaką powinna posiadać osoba przystępująca do egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie” (raport – wyniki egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie w 2013 r.),
- „Nadal występuje problem z prawidłowym wykorzystaniem źródeł: albo prace nie spełniają wymogów formalnych, albo (częściej) polegają na parafrazowaniu tekstu. Bardzo nieliczni zdający rozważali zagadnienie, a pozostali nie argumentowali zajętego przez siebie stanowiska, stąd też nie uzyskiwali dużej liczby punktów za strukturę wyводу. Niewątpliwie tworzenie własnego tekstu pozostaje umiejętnością, którą maturzyści powinni doskonalić w większym niż do tej pory zakresie.” (raport – wyniki egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie w 2010 r.),
- „Analiza odpowiedzi udzielanych przez przystępujących do egzaminu maturalnego z fizyki pozwala na sformułowanie poniższych stwierdzeń, które warto wziąć pod

uwagę w dalszej pracy dydaktycznej: maturzyści nieumiejętnie interpretowali prawa fizyczne, zdający stosowali błędną drogę rozwiązania zadań lub przedstawiali niewłaściwe dane, co dowodzi braku umiejętności czytania ze zrozumieniem treści zadań i informacji podanych w formie tekstu..." (raport – wyniki egzaminu maturalnego z fizyki w 2012 r.),

- „Po analizie wyników uzyskanych przez zdających w sesji wiosennej 2012 r. można stwierdzić, iż w pracy dydaktycznej należy uwzględnić: pogłębianie i utrwalanie wiedzy z zakresu geografii fizycznej, w szczególności geografii fizycznej Polski [...], pogłębianie i utrwalanie wiedzy z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i politycznej, w szczególności geografii społeczno-ekonomicznej i politycznej Polski [...]" (raport – wyniki egzaminu maturalnego z geografii w 2012 r.),

- „Wnioski – czytanie i odbiór tekstów kultury. Motywować uczniów do czytania tekstów ze zrozumieniem. Proponować uczniom lekturę większej liczby tekstów popularnonaukowych i publicystycznych. Monitorować nie tylko sprawność czytania, ale przede wszystkim umiejętność wnioskowania. Zwracać uwagę na funkcjonalność tropów stylistycznych. [...]" (fragment programu jednego ze spotkań szkoleniowych z nauczycielami j. polskiego – 2010 r.),

- „Konieczne jest: 1) doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem różnych tekstów kultury, dokładnego analizowania ich treści, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieła literatury dawnej, a także współczesne teksty publicystyczne i popularnonaukowe, 2) skłanianie uczniów do czytania lektur i egzekwowanie ich znajomości, 3) kształcenie sprawności językowej i umiejętności właściwego wyboru różnorodnych i stosownych dla danej wypowiedzi środków językowych, 4) ćwiczenie umiejętności tworzenia dłuższych form wypowiedzi ściśle na zadany temat [...]" (analiza osiągnięć gimnazjalistów w 2013 r. – język polski)

- „W kształceniu umiejętności gimnazjalistów z języka polskiego należy: doskonalić umiejętność argumentowania, w szczególności posługiwania się przykładami literackimi w funkcji argumentacyjnej oraz umiejętności formułowania wniosków; zwiększyć liczbę ćwiczeń wzbogacających słownictwo oraz liczbę wypracowań, by zmobilizować uczniów do pracy nad poprawnością językową, ortografią i interpunkcją; zwrócić szczególną uwagę na konstrukcję zadań nowego typu (zadania na dobieranie i zadania typu prawda-falsz) [...]" (analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania- egzamin gimnazjalny 2012 r. – język polski).

(dowód: akta kontroli str. 2355, 2961-2963, 2964-2984-2963, 3006-3014, 3019-3023, 3024, 3025-3030, 3018)

2.2. Dyrektor OKE w 2004 r. zawarła z kuratorami oświaty: Wielkopolskim, Zachodniopomorskim i Lubuskim porozumienia dotyczące zasad współpracy pomiędzy OKE a poszczególnymi kuratorami w zakresie: wspomagania działań związanych z organizacją i przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, doskonalenia nauczycieli, dyrektorów szkół i wizytatorów w zakresie komunikowania wyników, przekazywania informacji o wynikach sprawdzianu i egzaminu zewnętrznego, sprawowania nadzoru pedagogicznego nad przestrzeganiem zasad przeprowadzania egzaminów zewnętrznych⁴⁵. W porozumieniach tych Dyrektor OKE zobowiązała się m.in. do:

- przeprowadzania przez Komisję szkoleń wizytatorów⁴⁶,
- sporządzania analiz porównawczych wyników sprawdzianu i egzaminów⁴⁷,

⁴⁵ Porozumienie z Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty (ZKO) z dnia 15 kwietnia 2004 r., porozumienie z Lubuskim Kuratorem Oświaty (LKO) z dnia 20 września 2004 r., porozumienie z Wielkopolskim Kuratorem Oświaty (WKO) z dnia 5 października 2004 r.

⁴⁶ Porozumienia z LKO, WKO.

⁴⁷ Porozumienia z: ZKO, LKO, WKO.

- informowania kuratora o problemach i nieprawidłowościach występujących podczas przebiegu sprawdzianów i egzaminów⁴⁸,
- poświęconych analizowaniu wyników sprawdzianu i egzaminu⁴⁹,
- opracowania wniosków w celu ukierunkowania pracy ośrodków doskonalenia nauczycieli⁵⁰,
- doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania, oceniania, egzaminowania i badania osiągnięć edukacyjnych uczniów⁵¹.

W porozumieniach nie została określona częstotliwość oraz zakres frekwencyjny realizacji ww. zadań.

Do zadań kuratorów zamieszczonych w porozumieniach należało m.in.: delegowanie wizytatorów do obserwacji przebiegu sprawdzianów i egzaminów, oraz wspieranie dyrektorów szkół w działaniach związanych z organizacją egzaminów zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 323-331)

OKE organizowała i przeprowadzała corocznie w lutym i we wrześniu, we wszystkich dziewięciu rejonach okręgu swojego działania, szkolenia dotyczące komunikowania wyników egzaminów i doskonalenia umiejętności korzystania z danych o egzaminach, z udziałem m.in. wizytatorów, w których w latach 2009-2013 wzięło udział: odpowiednio: 6.715, 5.438, 5.433, 5.498, 4.246 uczestników szkoleń z komunikowania oraz: 5.492, 4.675, 5.996, 5.588, 5.093 uczestników szkoleń ze stosowania procedur egzaminacyjnych. Ponadto w I kwartale 2009 r. OKE przeprowadziła 16-godzinne warsztaty szkoleniowe dla wizytatorów z zakresu analizy i interpretacji wyników egzaminu maturalnego, którego celem było doskonalenie umiejętności interpretowania wyników matury z wykorzystaniem danych oraz komentarzy i wniosków opracowanych przez Komisję.

(dowód: akta kontroli str. 345-346)

Komisja sporządzała analizy porównawcze⁵² dotyczące wyników sprawdzianu i egzaminów, zawarte w drukowanych i zamieszczanych na stronie internetowej OKE sprawozdaniach⁵³ oraz podczas corocznych spotkań podsumowujących proces komunikowania wyników egzaminu adresowanych do nauczycieli, ośrodków doskonalenia zawodowego, kuratorów, organów prowadzących, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych (w Gorzowie Wielkopolskim, Zielonej Górze, Lesznie, Koninie, Kaliszu, Pile, Szczecinie, Koszalinie i w Poznaniu). Przeprowadzone w 2009 r. spotkania, w których wzięło udział łącznie 6.715 uczestników, były poświęcone porównawczej interpretacji wyników egzaminu gimnazjalnego w latach 2002–2009 i egzaminu maturalnego w latach 2005-2009, natomiast w trakcie spotkań podsumowujących w 2013 r., z udziałem łącznie 4.246 uczestników, dokonano porównawczej interpretacji wyników uzyskanych na wszystkich poziomach edukacji z zakresu edukacji ogólnej (język polski, matematyka, języki obce) oraz przedmiotów humanistycznych i przyrodniczych.

(dowód: akta kontroli str. 346-347, 1074-2933)

Dyrektor OKE informowała kuratorów o problemach i nieprawidłowościach występujących podczas przebiegu sprawdzianów i egzaminów, udostępniając im prowadzoną bazę problemów⁵⁴, zamieszczając syntetyczne informacje o najważniejszych nieprawidłowościach w sprawozdaniach - raportach o wynikach egzaminów, uwzględniając zagadnienie tego typu problemów w programach

⁴⁸ Porozumienia z: LKO, WKO.

⁴⁹ Porozumienia z: LKO, WKO.

⁵⁰ Porozumienie z WKO.

⁵¹ Porozumienie z WKO.

⁵² Porównywane były m.in. dane dotyczące: poziomu zdawalności, współczynniki łatwości zadań oraz poziomy osiągnięć.

⁵³ Sprawozdania sporządzane na podstawie art. 9 c ust. 2 pkt lit. a) ustawy o systemie oświaty.

⁵⁴ Rejestr błędów szkół stwierdzonych w procesie przygotowywania i przeprowadzania egzaminów zewnętrznych.

corocznych szkoleń podsumowujących wyniki egzaminów oraz szkoleń z zakresu procedur organizowania oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

(dowód: akta kontroli str. 348-349)

W okresie objętym kontrolą OKE przeprowadzała corocznie różnorodne formy doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania, oceniania, egzaminowania i badania osiągnięć edukacyjnych uczniów. Kierowane do nauczycieli spotkania, konferencje, warsztaty, szkolenia, opracowania papierowe i elektroniczne dotyczące ww. zagadnień, obejmowały m.in.:

- 10 spotkań oraz cykli spotkań informacyjnych na temat zmian w systemie egzaminów zewnętrznych, w których w latach 2009-2014 wzięło udział ok. 13,8 tys. nauczycieli,
- publikację internetową dotyczącą badania umiejętności szóstoklasistów (listopad 2011 r.),
- szkolenia dwóch rad pedagogicznych dotyczące interpretacji wyników matury (2009 r.) oraz zmian w egzaminach gimnazjalnych (2012 r.),
- przeprowadzenie dziewięciu konferencji poświęconych metodom wykorzystywania informacji o wynikach uzyskanych w klasach oraz najczęstszym błędom uczniów, w których wzięło udział 155 nauczycieli (styczeń – luty 2011 r.),
- analizę wyników egzaminu maturalnego z matematyki XX LO w Poznaniu (listopad 2010 r.),
- cykl, zorganizowanych w dziewięciu rejonach OKE, spotkań szkoleniowych z nauczycielami szkół podstawowych (562 uczestników), gimnazjów (1.061 uczestników) i szkół ponadgimnazjalnych (755 uczestników) dotyczące wykorzystywania wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego w pracy z uczniami (listopad 2010 r., styczeń – luty 2011 r.),
- czynny udział w konferencji dla nauczycieli WOS na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu dotyczącej wniosków z analizy egzaminu maturalnego w latach 2005-2011 (120 uczestników; 29 marca 2012 r.),
- prezentację dla nauczycieli i uczniów szkół w Szczecinie i Świnoujściu „Matura przepustką na studia” dotyczącą struktury egzaminu maturalnego (150 uczestników; czerwiec 2012 r.),
- zorganizowane przez OKE otwarte spotkanie informacyjne pt. „Egzamin maturalny w roku 2013” w ramach Targów Edukacji i Pracy w Gorzowie Wielkopolskim (80 uczestników; grudzień 2012 r.),
- przeprowadzenie przez OKE szkoleń i warsztatów dla nauczycieli biologii pn. „Umiejętności i wiadomości sprawdzane poprzez zadania egzaminu maturalnego z biologii i poziom ich opanowania przez zdających” (40 uczestników; listopad 2013 r.),
- przedstawienie w trakcie XVIII Konferencji Dydaktyków Biologii Szkół Wyższych i Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych UAM w Poznaniu prezentacji odnoszącej się do zagadnień problemów i najczęściej popełnianych błędów na egzaminach maturalnych z biologii (120 uczestników; listopad 2013 r.),
- czynny udział w organizowanych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli konferencjach dla polonistów dotyczących koncepcji modernizacji matury z języka polskiego od 2014 r. (ok. 550 uczestników; cykl konferencji przeprowadzonych w okresie od listopada do stycznia 2014 r.),
- zawarte w sprawozdaniach - raportach analizy zadań zamieszczanych w arkuszach sprawdzianów i egzaminów gimnazjalnych (co roku w sierpniu),
- przeprowadzenie w Poznaniu, Szczecinie, Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze tzw. „salonów maturzystów” – spotkań z nauczycielami i uczniami,

poświęconych strukturze egzaminów z poszczególnych przedmiotów obowiązkowych i dodatkowych na poziomie podstawowym i rozszerzonym (co roku we wrześniu); łącznie w latach 2009-2013 w spotkaniach wzięło udział: w Poznaniu ok. 19 tys., w Szczecinie ok. 9 tys., w Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim ok. po 2 tys. uczestników.

(dowód: akta kontroli str. 350-355)

W latach 2011-2013 wizytatorzy kuratoriów w Poznaniu, Gorzowie i Szczecinie przeprowadzili łącznie 1.163 obserwacje sprawdzianów i egzaminów, z tego odpowiednio: Kuratorium Oświaty w Poznaniu: 302, 127 i 167 obserwacji, Kuratorium w Gorzowie Wielkopolskim: 91, 83, 44 obserwacje, Kuratorium w Szczecinie: 143, 91, 115 obserwacji.

(dowód: akta kontroli str. 314-322)

2.3. Z informacji udzielonych przez kuratorów oświaty na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁵ wynika, że w okresie objętym kontrolą kuratorzy oświaty z województw: wielkopolskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego, objętych terenem działania OKE, dofinansowywali formy doskonalenia przeznaczone dla nauczycieli i dyrektorów szkół związane z ocenianiem osiągnięć uczniów i wykorzystaniem wyników analizy wyników egzaminów zewnętrznych w ramach wojewódzkich zadań edukacyjnych finansowanych z budżetu wojewody, a ewaluacje szkół przeprowadzane przez kuratorów w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, obejmowały m.in. analizę wyników egzaminów zewnętrznych.

2.3.1. W latach szkolnych objętych kontrolą, Kuratorium Oświaty w Poznaniu zrealizowało 20 form doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania, oceniania, egzaminowania i badania osiągnięć edukacyjnych uczniów, w których wzięło udział ok. 7,6 tys. uczestników. Tematyka zrealizowanych form doskonalenia obejmowała m.in.: „Kształcenie zawodowe w kontekście egzaminów zewnętrznych” (4 godz., konferencja, 2009/2010), „Strategia nauczania matematyki w kontekście matury 2010” (8 godz., szkolenie/warsztaty - 2009/2010), „Wsparcie szkół w rozwijaniu umiejętności analiz wyników sprawdzianu zewnętrznego” (12 godz., konferencja, szkolenia, warsztaty – 2009/2010), „Przygotowanie nauczycieli do projektowanych zmian w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe” (10 godz., szkolenie i warsztaty – 2010/2011), „Wsparcie szkół w rozwijaniu umiejętności analiz wyników sprawdzianu zewnętrznego po klasie VI” (12 godz., konferencja, warsztaty – 2011/2012), „Wsparcie nauczycieli w realizacji procesu dydaktycznego w szczególności w zakresie doskonalenia metod pracy z uczniem i umiejętności rozpoznawania potrzeb edukacyjnych uczniów z uwzględnieniem etapu szkolenia” (12 godz., konferencja i warsztaty – 2011/2012), „Rola oceniania kształtującego w zwiększaniu efektywności kształcenia, w tym z przedmiotów artystycznych i wychowania fizycznego” (6 godz., warsztaty – 2012/2013), „Wsparcie gimnazjów w rozwijaniu umiejętności analiz wyników egzaminu gimnazjalnego” (24 godz., konferencja, szkolenie, warsztaty – 2012/2013), „Wsparcie dyrektorów i nauczycieli gimnazjów w realizacji procesu dydaktycznego, a w szczególności w zakresie doskonalenia metod pracy z uczniem” (192 godz., konferencja – 2013/2014).

Przedmiotowe formy doskonalenia zostały zrealizowane w ramach następujących priorytetów ustalonych przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty: „Wspomaganie szkół we wdrożeniu projektów realizowanych przez MEN w obszarach związanych z kształceniem zawodowych”, „Doskonalenie związane z wdrażaniem nowej podstawy programowej, wsparcie metodyczne nauczycieli w zakresie realizacji tej podstawy” (2009/2010), „Wykorzystanie wniosków z analizy wyników sprawdzianu

⁵⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

i egzaminów zewnętrznych w pracy nauczycieli, w szczególności ukierunkowanej na podnoszenie efektywności procesu dydaktycznego” (2009/2010, 2010/2011, 2011/2012), „Wspomaganie szkół we wdrożeniu projektów realizowanych przez MEN w obszarach związanych z kształceniem zawodowym”, „Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie organizacji pracy własnej i uczniów” (2010/2011), „Proinnowacyjna postawa nauczyciela warunkiem osiągania celów nowej podstawy programowej”, „Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie analizy i wykorzystania w procesie dydaktycznym wyników egzaminów zewnętrznych oraz wyników ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej” (2012/2013), „Wdrażanie nowej podstawy programowej w szkołach ponadgimnazjalnych. Doskonalenie kompetencji dyrektora w zakresie nadzoru nad realizacją podstawy programowej” (2013/2014).

(dowód: akta kontroli str. 46-50)

W latach szkolnych objętych kontrolą, Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim zrealizowało 19 form doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania, oceniania, egzaminowania i badania osiągnięć edukacyjnych uczniów, w których wzięło udział ok. 800 uczestników. Tematyka zrealizowanych form doskonalenia obejmowała m.in.:

„Wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych do planowania działań doskonalących” (24 godz., szkolenie i warsztaty - 2009/2010), „Budowanie programów naprawczych mających na celu podnoszenie wyników sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej” (16 godz., szkolenie i warsztaty - 2009/2010), „Podnoszenie efektywności kształcenia w kontekście wyników egzaminu gimnazjalnego” (24 godz., szkolenie i warsztaty - 2009/2010), „Wykorzystanie wyników egzaminu maturalnego i wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe do planowania działań doskonalących proces dydaktyczny szkoły” (16 godz., szkolenie i warsztaty - 2010/2011), „Doskonalenie metodycznych kompetencji nauczycieli języka polskiego w kontekście egzaminu gimnazjalnego 2012” (8 godz., szkolenie i warsztaty – 2011/2012), „Doskonalenie metodycznych kompetencji nauczycieli języka angielskiego w kontekście egzaminu gimnazjalnego” (8 godz., szkolenie i warsztaty – 2011/2012), „Wykorzystanie EWD do analizy wyników egzaminów zewnętrznych” (18 godz., szkolenie i warsztaty – 2012/2013), „Jak skutecznie przygotować ucznia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie” (24 godz. szkolenie i warsztaty – 2013/2014).

Przedmiotowe formy doskonalenia były realizowane w ramach następujących priorytetów ustalonych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty: „Doskonalenie metodycznego warsztatu pracy nauczycieli różnych typów szkół i placówek w aspekcie podnoszenia efektywności kształcenia i uzyskiwania przez uczniów zadowalających wyników w nauce” (2010/2011), „Doskonalenie metodyczne nauczycieli w zakresie przygotowania uczniów do nowej formuły egzaminu gimnazjalnego” (2011/2012), „Nadzór pedagogiczny dyrektora nad planowaniem i realizacją działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły (2012/2013)⁵⁶.

(dowód: akta kontroli str. 79-81)

W latach szkolnych objętych kontrolą, Kuratorium Oświaty w Szczecinie zrealizowało 15 form doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania, oceniania, egzaminowania i badania osiągnięć edukacyjnych uczniów, w których wzięło udział ok. 1,5 tys. uczestników. Tematyka zrealizowanych form doskonalenia obejmowała m.in.: „Wykorzystanie metody EWD do planowania działań na rzecz poprawy efektywności nauczania w szkole” (20 godz., warsztaty – 2009/2010),

⁵⁶ W latach szkolnych: 2009/2010 i 2013/2014 oferta doskonalenia była budowana w oparciu o potrzeby nauczycieli.

„Zasady tworzenia zadań egzaminacyjnych i testów sprawdzających obejmujących umiejętności kluczowe w kształceniu zawodowym” (20 godz., warsztaty – 2009/2010), „Planowanie pracy szkoły z uwzględnieniem wyników diagnozy i ewaluacji osiągnięć uczniów” (20 godz., warsztaty – 2010/2011), „Poprawa efektywności kształcenia w szkole w oparciu o analizę wyników egzaminu gimnazjalnego z części języka obcego nowożytnego z uwzględnieniem organizacji pracy szkoły, działań nauczyciela i ucznia” (10 godz., warsztaty – 2011/2012), „Poprawa jakości kształcenia w szkole podstawowej w oparciu o analizę wyników sprawdzianu z uwzględnieniem organizacji pracy szkoły, działań nauczyciela i dzieci” (10 godz., warsztaty – 2012/2013), „Poprawa jakości kształcenia w szkole w oparciu o analizę wyników egzaminu maturalnego z uwzględnieniem organizacji pracy szkoły, działań nauczyciela i dzieci” (10 godz., warsztaty – 2012/2013).

Przedmiotowe formy doskonalenia były realizowane w ramach następujących priorytetów ustalonych przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty: „Wspomaganie nauczycieli w zakresie rozwiązań organizacyjnych, dydaktycznych i metodycznych wynikających ze zmiany podstawy programowej na wszystkich etapach kształcenia”, „Wykorzystanie wyników sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych do podnoszenia efektywności kształcenia” (2009/2010), „Planowanie pracy dydaktycznej i wychowawczej w kontekście nowej podstawy programowej ze szczególnym uwzględnieniem języków obcych i matematyki”, „Ewaluacja wewnętrzna skutecznym sposobem podnoszenia jakości pracy szkoły” (2010/2011), „Wspomaganie metodyczne i doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela”, „Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy wychowawczej i dydaktycznej, w tym pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych” (2011/2012), „Doskonalenie kompetencji dyrektorów i nauczycieli w zakresie pracy dydaktycznej i wychowawczej w celu podniesienia jakości pracy własnej i szkoły/placówki” (2012/2013).

(dowód: akta kontroli str. 216-218)

2.3.2. W okresie objętym kontrolą, liczba przeprowadzonych w szkołach ewaluacji problemowych i całościowych związanych z wynikami sprawdzianów i egzaminów oraz liczba wniosków wyniosła: w województwie wielkopolskim: 454 ewaluacji, których dotyczyło 454 wniosków⁵⁷, w województwie lubuskim: 241 ewaluacji ze 108 wnioskami⁵⁸, w województwie zachodniopomorskim: 261 ewaluacji, których dotyczyło 100 wniosków⁵⁹.

W badanym okresie kuratoria oświaty z terenu działania OKE, przeprowadziły w szkołach łącznie dziewięć kontroli doraźnych dotyczących przeprowadzania egzaminów zewnętrznych, zakończonych sformułowaniem sześciu zaleceń pokontrolnych i jednym wnioskiem o cofnięcie szkole uprawnień szkoły publicznej⁶⁰. Kontrole planowe w przedmiotowym zakresie nie były przeprowadzane.

(dowód: akta kontroli str. 52-53f, 105-106, 198-211, 219, 262-291)

W latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 dyrektorzy szkół w województwach na terenie działania OKE, na wniosek kuratorów oświaty, sporządzili łącznie 123

⁵⁷ 2009/2010 – 17 ewaluacji (17 wniosków), 2010/2011 – 29 ewaluacji (29 wniosków), 2011/2012 – 204 ewaluacje (204 wnioski), 2012/2013 – 204 ewaluacje (204 wnioski).

⁵⁸ 2009/2010 – 15 ewaluacji (11 wniosków), 2010/2011 – nie przeprowadzono ewaluacji, 2011/2012 – 109 ewaluacji (60 wniosków), 2012/2013 – 117 ewaluacji (37 wniosków).

⁵⁹ 2009/2010 – 17 ewaluacji (17 wniosków), 2010/2011 – 50 ewaluacji (13 wniosków), 2011/2012 – 72 ewaluacje (38 wniosków), 2012/2013 – 122 ewaluacje (32 wnioski).

⁶⁰ Kuratorium Oświaty w Poznaniu: 2 kontrole doraźne (2009/2010 – 1 kontrola/2 zalecenia, 2012/2013 – 1 kontrola bez zaleceń), Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.: 3 kontrole doraźne (2010/2011 – 1 kontrola bez zaleceń, 2012/2013 – 1 kontrola bez zaleceń), Kuratorium Oświaty w Szczecinie: 4 kontrole doraźne (2010/2011 – 1 kontrola/1 zalecenie, 2011/2012 – 1 kontrola/ wniosek o cofnięcie szkole uprawnień szkoły publicznej, 2012/2013 – 2 kontrole/3 zalecenia)

programy poprawy efektywności kształcenia, w związku ze stwierdzeniem negatywnych efektów kształcenia⁶¹.

(dowód: akta kontroli str. 53b-53f, 214, 313)

2.3.3. W okresie objętym kontrolą do Wielkopolskiego Kuratora Oświaty wniesiono cztery skargi związane z przeprowadzaniem egzaminów zewnętrznych. Jedna z nich, dotycząca realizacji zaleceń zawartych w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej podczas egzaminu maturalnego została uznana za zasadną, natomiast pozostałe - dotyczące: działania OKE (1) i naruszenia przepisów przeprowadzania egzaminu maturalnego (2), zostały przekazane wg właściwości do MEN (1) i do OKE (2).

(dowód: akta kontroli str. 50a)

W latach 2009-2013 do Lubuskiego Kuratora Oświaty wpłynęło 15 skarg odnoszących się do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych, które dotyczyły: naruszenia przepisów przeprowadzania egzaminu maturalnego (3), odwołania od wyników egzaminu maturalnego (2), niedostarczenia w terminie do OKE harmonogramów ustnych egzaminów maturalnych (1), unieważnienia przez OKE części pisemnej egzaminu maturalnego (2), unieważnienia przez OKE sprawdzianu w klasie VI (1), naruszenia procedury przeprowadzania sprawdzianu w klasie VI (1), nieprawidłowości w przeprowadzaniu części pisemnej egzaminu maturalnego z języka polskiego (1), wniosku o wyznaczenie obserwatora sprawdzianu (1), nieprzestrzegania procedur egzaminu maturalnego (2), nieuprawnionego dopuszczenia ucznia do egzaminu zawodowego (1). Działania podjęte przez Lubuskiego Kuratora Oświaty w związku ze zgłoszonymi skargami, w dwóch przypadkach potwierdziły wystąpienie nieprawidłowości, które dotyczyły: naruszenia procedury przeprowadzania sprawdzianu w klasie VI (poprawianie prac uczniów) oraz przeprowadzania części pisemnej egzaminu maturalnego z języka polskiego.

(dowód: akta kontroli str. 212-213)

W okresie objętym kontrolą do Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty przekazano cztery skargi związane z przeprowadzaniem egzaminów zewnętrznych, spośród których dwie okazały się zasadne, a jedna została przekazana do rozpatrzenia przez OKE i CKE wg właściwości. Skargi dotyczyły: zagubienia deklaracji umożliwiających przystąpienie do egzaminu w szkole policealnej, niezgłoszenia absolwentek szkoły do OKE do egzaminu zawodowego i niezgodnego z prawem przeprowadzenia tego egzaminu przez dyrektora szkoły, składania oświadczeń o odstąpieniu od zdawania egzaminu maturalnego oraz przestrzegania procedur organizacji egzaminu maturalnego i wymuszaniu na uczniach decyzji o rezygnacji z przystąpienia do egzaminu maturalnego. Skargi uznane za zasadne dotyczyły: niezgłoszenia absolwentek szkoły do OKE do egzaminu zawodowego oraz naruszenia procedury organizacji egzaminu maturalnego. W wyniku przeprowadzenia kontroli doraźnej nie potwierdzono skargi dotyczącej wymuszania na uczniach decyzji o rezygnacji z przystąpienia do egzaminu maturalnego.

(dowód: akta kontroli str. 220-221)

2.4. W okresie objętym kontrolą OKE zrealizowało 76 form doskonalenia z zakresu analizy i wykorzystania wyników egzaminów, w których m.in. uczestniczyli przedstawiciele organów prowadzących szkoły na szczeblu gminnym, powiatowym oraz wojewódzkim. W latach 2009-2013 w formach tych wzięło udział odpowiednio 7,5 tys., 5,8 tys., 5,9 tys. 7,5 tys. oraz 5,1 tys. osób. Przedsięwzięcia te dotyczyły: oceny i analizy wyników egzaminów zewnętrznych w odniesieniu do sprawdzianów, egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych, a ich uczestnikami byli

⁶¹ Kuratorium Oświaty w Poznaniu: 6 wniosków o sporządzenie programów (2011/2012 – 4, 2012/2013 – 2), Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim: 4 wnioski (2009/2010 – 1, 2011/2012 – 1, 2012/2013 – 2), Kuratorium Oświaty w Szczecinie: 113 wniosków (2009/2010 – 15, 2011/2012 – 56, 2012/2013 – 52).

zarówno przedstawiciele urzędów poszczególnych samorządów województw, powiatów i gmin, jak i związków jednostek samorządu terytorialnego na poziomie gminnym i powiatowym. Tematyka przedmiotowych form doskonalenia obejmowała przykładowo:

- w 2009 r.: „Analizę wyników egzaminów zewnętrznych w powiecie ostrowskim w 2008 r.” (starosta, radni powiatowi oraz dyrektorzy szkół), „Ocenę i analizę wyników egzaminów maturalnych i zawodowych” (Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz pracownicy Departamentu Edukacji, i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego), „Analizę wyników egzaminów zewnętrznych we wszystkich typach szkół” (Komisja Oświaty i Wychowania Rady Miasta Poznania), „Analizę wyników sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych” (Starosta Krotoszyński oraz dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w gminie Murowana Goślina” (Burmistrz Murowanej Gośliny, radni Komisji Oświatowo-Społecznej Rady Miejskiej Murowanej Gośliny oraz dyrektorzy szkół i nauczyciele),
- w 2010 r.: „Osiągnięcia szkół wielkopolskich w latach 2002-2009 w świetle wyników egzaminów zewnętrznych” (Sejmik Województwa Wielkopolskiego), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w powiecie krotoszyńskim” (Starosta Krotoszyński, radni powiatu krotoszyńskiego oraz dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych), „Wyniki egzaminów zewnętrznych w powiecie kolskim” (Starosta i Rada Powiatu Kolskiego oraz dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjów i szkół podstawowych), „Wyniki egzaminów zewnętrznych w 2010 r. w gminie Swarzędz” (Burmistrz i Rada Miasta Swarzędza oraz dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjów i szkół podstawowych), „Wyniki egzaminów zewnętrznych w powiecie chodzieskim” (Starosta, Rada Powiatu Chodzieskiego oraz dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjów i szkół podstawowych),
- w 2011 r.: „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych. Informacja o stanie oświaty w powiecie poznańskim” (Starosta Poznański i radni powiatu poznańskiego), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w szkołach miasta Szczecina” (Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecina oraz dyrektorzy szkół i placówek oświatowych), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w powiecie konińskim w 2011 r.” (Starosta Koniński, radni powiatu konińskiego oraz dyrektorzy szkół), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w szkołach Miasta Poznania” (Prezydent Miasta Poznania, radni miejscy oraz dyrektorzy szkół), „Wyniki egzaminów zewnętrznych w powiecie kolskim” (Starosta Kolski, radni powiatowi, oraz dyrektorzy szkół),
- w 2012 r.: „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w powiecie krotoszyńskim i możliwości wykorzystania tych wyników w pracy samorządu powiatowego” (Starosta Krotoszyński, radni powiatowi oraz dyrektorzy szkół), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w powiecie nowotomyskim” (pracownicy Starostwa Powiatowego w Nowym Tomyślu oraz radni powiatowi i dyrektorzy szkół),
- w 2013 r. „Zmiany w kształceniu zawodowym” (Konwent Starostów Województwa Wielkopolskiego), „Pomiar osiągnięć absolwentów szkoły typu zawodowego wg kwalifikacji – 2013 r.” (Konwent Marszałków Polskich), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych w 2013 r. w powiecie chodzieskim” (Starosta, Rada Powiatu oraz dyrektorzy szkół), „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych we wszystkich typach szkół województwa wielkopolskiego” (Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Zarząd Województwa Wielkopolskiego),
- w 2014 r. „Sprawdzian od 2015 r. Wyniki sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w 2013 r. w Gnieźnie i powiecie gnieźnieńskim” (Prezydent Gniezna, radni miejscy, dyrektorzy szkół podstawowych).

(dowód: akta kontroli str. 332-344)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komisji w zakresie wykorzystania egzaminów zewnętrznych w celu podnoszenia jakości nauczania i współpracy z kuratorami oświaty.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶², wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów dotyczących dokonywania wpisów do ewidencji egzaminatorów oraz przepisów KPA w odniesieniu do postępowań dotyczących skreślenia z tej ewidencji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 30 maja 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Maciej Sterczala
główny specjalista kontroli państwowej

z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor

⁶² Dz. U. z 2012 r., poz.82, ze zm.